మేనరికం

"రాధా, బావ లక్ష్మినే పెళ్లి చేసుకుంటాట్ట."

అని అంటూ రాధ తల్లి సుభద్రమ్మ, పెరట్లో మొక్కలికి నీళ్లు పోస్తూన్న కూతురుతో అంది. రాధ మాత్రం ఏమీ చలించలేదు, కనీసం ఈ మాటలు విన్నట్టైనా "ఉ" కొట్టలేదు. సుభద్రమ్మ మాత్రం కంట నీరు పెట్టుకుంటూ పెరటి గుమ్మం మీదే చతికిల పడిపోయింది.

"యిన్నాళ్లు నిన్నే చేసుకుంటాడు అని ఎంతో ఆశ పెట్టుకున్నామే. ఎంతలా మారిపోయారు, తల్లీ, కొడుకూ. ఒక్కసారి పోనీ మనలో ఏమైనా లోపం వుంటే, అయ్యో అని అనుకోవచ్చు. కాని, నీకు బుత్తో, నీళ్లిలా ఇయ్యి, మువ్వాళ్లు ఒకసారి నడవగొట్టి అని అంటూ రాధ అందించిన నీళ్లతో మొహం కడుక్కుంటూంటే వెంకమ్మ,

"అయితే అక్కయ్యని చూసేవురా, మన రాధమ్మ పనికిరాదుట, మనకెంత అవమానమూ నలుగురిలో. ఏ వొంక వుందో, మేనరికం చేసుకున్నారుకారని, రేపొద్దున్న మనం యింకే సంబంధమైనా చూస్తే అనుమానంపడరూ, ఏం వింటున్నావా ఏమిటా పరధ్యాన్నం, యిదుగో తువాలు అని రాధ అందించిన తువాలు యిస్తూ అంది.

"ఇదిగో లకు చెప్తే మాత్రం వాళ్లకి లేని అభిమానం వస్తుందా, మరి యిన్నాళ్లు ఏమీ

"ఏముంది, ఏం చెయ్యమంటే అదే చేస్తాను. లేతవంకాయలున్నాయి, మెంతి పెట్టి వేయిస్తాను. కొబ్బరికాయ పచ్చడి ఆదయ్య వున్నాడేమో వీధిలో పాలు పితికితే యింత పరమాణ్ణం చేస్తాను, పిలుస్తారా కొంచెం ఏలక్కాయలు తెప్పించాలి" అని అంటూ సుభద్రమ్మ వంటింటిలోకి వెళ్లిపోయింది.

రామయ్య ఆ వూళ్లో మర్యాదస్థుడైన కుటుంబీకుడు. తండ్రి తాలూకు ఆస్తి ఏదో పదిహేనెకరాల పొలం, స్వంతయిల్లు, పాడీ పంటతో ఏదో ఓ చిన్న పిల్ల జమీందారులాగ, కష్టపడవలసిన అవసరం లేకుండా వెళ్లిపోతూంది. రాధ, ఆయన పెద్ద కూతురు 15 ఏళ్ల వయసులో వున్న

"చాందిని"

చదువు సంధ్యరాదని యిన్నాళ్లు వంక పెంచని వాళ్లు, యిప్పుడు యిలా మొదలెడితే, ఏం సాధనం, అని పమిటచెంగుతో కళ్లు వొత్తుకుంటూ తల్లి అంటూన్న మాటలకి రాధ,

"అయితే చిన్నత్తయ్య చెప్పిన మాటలు నిజమే అన్నమాట" యింతకీ పెద్దత్తయ్య ఏమంటూంది అని వాల్చీలో నీళ్లతో మొహం కడుక్కుంటూ అడిగింది.

యింతలో రాధ మామ్మ వెంకమ్మగారు కూడా అక్కడికి వచ్చి,

"ఔరా ఎంత పెద్దలంటే నిర్లక్ష్యం అయిపోయింది. కన్నతల్లిని నన్నే లక్ష్య పెట్టకుండా మాట్లాడుతూందే, చెయ్యనీ ఎంత చేస్తుందో, రత్నంలాటి పిల్లని కాలు తన్నుకుంటూంది" అని వుపన్యాసం యిస్తోండేలోగా, రాధ తండ్రి రామయ్య అప్పుడే పొలంనుంచి వచ్చి,

"ఏమత్తా, అందరూ పెరట్లోనే అఘోరిస్తున్నారు, వీధి తలుపులు బార్లా వదిలేసి, కుక్క దోరబడగలదు. రాధా, ఆ కంచెం

అనని వాళ్లు యిప్పుడు అక్కర్లేదంటే ఏం చేస్తాం యింతకూ ఆ మునసబు కూతురైతే, బాగా ఇరవై, ముప్ఫై వేల ఆస్థి కలిసొస్తుంది. పైగా మేన మామలింట్లో వుండి ఆ పిల్ల ఏదో కొంచెం చదువు కూడా చదివిందిట కదూ, అని చుట్టముట్టిస్తూ రామయ్య అన్నాడు.

"అప్పుడే నీకివన్నీ ఎలా తెలిసాయి, అక్కయ్య దగ్గరికి వెళ్లేవచ్చావా ఏమిటి?

"లేదు రమణయ్య చెప్పేడు దార్లో"

"అసలు మాటేమిటంటే చదువు లేదని చేసుకోరుట, అని సుభద్రమ్మ బియ్యం చెరుగుతూ వల్లె వేసింది.

"ఆ అన్నట్టు అది కూడా అంది, రమణయ్య కట్టి ముడివేసేండని. దానికి మనం అంటే అంత ఎగతాళి అయిపోయింది, డబ్బున్న పిల్లని చేసుకుంటున్నాను కదా అని. ఏదో పెద్ద కాలం అయిపోయింది, నాలుగక్షింతలు వేసి కళ్లు మూద్దామంటే అవలేదు. ఏమే సుభద్రమ్మా రాత్రికి వంట ఏం చేస్తావు"

పిల్ల పచ్చటి శరీరం చక్కటికళ్లు అంతా పల్లెటూరి పద్ధతిలో లక్ష్మికళ వొలుకుతూ వుంటుంది. అది పల్లెటూరు అవడంబట్టి అయిదవ తరగతి దాకానే చదువు వుండడం చేత అంతే చదువ కలిగింది. రాధ తరవాత గోపీ, చిట్టి మొగపిల్లలు చిన్నవాళ్లు పదేళ్ల వాడు, ఏడేళ్ల వాడు.

రామయ్య, అక్క, రత్నమ్మ మొగుడికి పట్నంలో రెవెన్యూ ఇన్స్పెక్టరు పని. కొడుకు కృష్ణమూర్తి ఆ ఏడే బి. ఏ., పేస

నారసింహ లేహ్యము

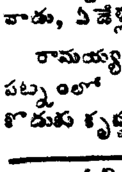

బంగారు చేర్చబడినది. మేహము, నిశ్శక్తి, నిస్సత్తువ శుక్ల నష్టమును హరించి బలమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—

20 తు॥ డబ్బి రు. 8-4-0 పోస్టేజి 12 అ.

పి. వి. ఎ. శ్రీకంఠెని. "ఆయుర్వేదసమాజం" పెరిదేపి—నెల్లూరు జిల్లా.

యాడు. ఏదో అందగాళ్లలో ఒకడని లెక్క వెయ్యొచ్చు. అంతవరకూ రాధని చేసుకుందామని వుద్దేశంలో వున్న వాళ్లు ఒక్కసారి పెద్ద ఆస్తితో పిల్ల వస్తుందని ఆశతో, రాధని చేసుకోవడానికి యిష్టపడ లేదు. రత్నమ్మ, కొడుకు, రామయ్యవూరు ఆ వేళ మధ్యాహ్నం బండిలో రాగనే, సామాన్లు తమ్ముడింటికి పంపించేసి పినతల్లి కూతురైన మంగమ్మగారింట్లో కూచున్నారు పెళ్లికూతురు తాలుకు వాళ్లతో రాయబారాలు జరపడానికి. మంగమ్మ, వెంకమ్మ అక్క కూతురు. రమణయ్య ఒక్కడే ఆవిడికి సంతానం. రమణయ్య పుట్టగానే మొగుడు చచ్చిపోయాడు, మొగుడు తాలూకు కొంత ఆస్తి, పొలం, స్వంతయిలు ఏవో వుండటాన వెళ్లిపోతూంది కాలం. రమణయ్య ఏదో శిల్ప వ్యాపారం దాకా పట్నంలో వెలగబెట్టి తల్లి ఒంటరిగా వుండలేను, అని పోరుపెట్టడం తోటీ చదువుకు స్వస్తి చెప్పి పల్లెటూరు చేరుకున్నాడు వున్న పొలం పుట్రా చూసుకుందామని. రమణయ్య కూడా కృష్ణారావంత నాజూకుతనం ఫేషన్ లేకపోయినా, మంచి కండలు తిరిగిన శరీరం చామనఛాయ రంగు, ఆకర్షణీయమైన ముఖం, వుంటాయి. మంగమ్మ యిల్లు రామయ్య యింటికి మూడిళ్ళ అవతల వుంటాయి. రామయ్య కూడా, కష్ట సుఖాలకి ఆసరా అవుతూ పెద్ద దిక్కులా మంగమ్మకి సాయపడుతూ వుంటాడు.

చిన్నప్పటినుంచి రాధని కృష్ణుడుకే యిస్తారని నిర్ధారణ అవడంబట్టి రాధని యింకే సంబంధాలు అడగడానికి కూడా రాలేదు. కాని ఒక్కసారి అంతా తారుమారు అవడంతోటే రామయ్య కుటుంబంలో ఒక పెద్ద అశాంతి బయలుదేరింది. అయితే వచ్చిన దగ్గరనుండీ, వాళ్లిక్కడికి రానేలేదన్నమాట," అని గంజివార బోస్తూన్న పెళ్లాన్నడిగాడు రామయ్య.

ఒక గంటలో యౌవ్వనము

కామస్తంభన

ధాతుపుష్టి, సంసారసుఖము నిచ్చుటలో సాటిలేనిది. నిరాశచెందిన వృద్ధులయందు శక్తి, ఉత్సాహము నిచ్చును రు 2-8-0

మదన మంజరి ఫార్మసీ

184, చైనా బజారురోడ్డు, మద్రాసు
బెజవాడ—శ్రీనివాస మెడికల్ హాల్స్ పార్కు రోడు, రాజమండ్రి—ఈశ్వరదాస్ & కో. మెయిన్ రోడ్డు, నెల్లూరు : ఆర్యన్ ఫార్మసీ

"అచ్చే లేదు, నేను, అత్తయ్య అక్కడికి వెళ్ళేం."

"ఏం, రాధ వెళ్లలేదూ"

"వాళ్లు అడగాలేదు యిది వెళ్లాలేదు. మీరూ వెళ్లండి, ఒకసారి బాగుండదు."

ఇంతలో, వెంకమ్మ యిక్కడికొచ్చి, "ఏంరా వెళ్లాలని లేదూ దాన్ని చూడ్డానికి."

"ఎందుకూ యిప్పుడెలాగా వస్తారు కదూ, ఏం మేనమామనని వాడేవన్నా ఒక్కసారి చూడ్డానికి వస్తే అరిగిపోతాడా"

వెంకమ్మ నవ్వుతూ బాగుంది "నువ్వే పెళ్లికొడుకువిట్రా, అలిగి కూర్చోడానికి"

"నాకేం మనస్కరించటంలేదు"

అవునులే ఏవన్నమాట, తనకేం బుద్ధిలేదూ, పిల్లాడున్నచోట, పిల్లున్నచోట, పదిమంది వచ్చుడుగుతారు. ఆలా అని, అయిన సంబంధాలు కాలు తన్నుతావా, ఏం విడ్డూరం?

"అసలు ఈ అడిగేవాళ్ళకేం బుద్ధిలేదూ అంటాను!"

"బాగుంది తెలిసి తెలియకో అడుగుతారనుకో."

"అంతేలే, యింతకూ, ఏమిటో ఆస్తి వచ్చేస్తుంది అని, పోనీ యీ సంగతి పోయిన ఏడాదన్నా చెపితే ఈపాటికి మన పిల్లకి పెళ్ళి చేసేద్దును గా."

"ఆ మొన్నటిదాకా వాళ్ళకి వేరే వుద్దేశాలేమీ లేవు మొన్న, ఆ పెళ్లికూతురు మేనమావే, యింత, అంత యిస్తామని ఆశ పెట్టారుట, దానికి నీళ్లు లొంగిపోయారు. పిల్లని చూసుకొని, ముహూర్తాలు నిశ్చయించుకోడానికి వచ్చారు, అప్పుడే ఈ భోగట్టా విన్నే, నీకు చెప్తే నమ్మవు కావు, యింతలో వీళ్ళే వచ్చారు"

"ఆ పిల్ల చల్లగా వుంటుంది కదూ, చిన్నప్పుడెప్పుడో చూశాను."

"నూతిదగ్గరకి వెళ్లుతూన్న సుభద్రమ్మ ఈ మాటలు విని.

"అచ్చే ఏం బాగుండదు, మొన్న కరణంగారింట్లో పేరంటానికి చూసేను అంది"

"ఆ, పిల్లే బాగుండాలేంటి, డబ్బు బాగుండాలి కాని, మెట్రిక్ లేవను చదివిందిట" అని వెంకయ్యమ్మ అంది.

"పోనీలే పెళ్లికొడుక్కి అమ్మమ్మవికద. బాగ లడ్డూలు బూర్లు తిందువుగాని, అని రామయ్య నవ్వుతూ చెప్పేడు"

"ఆ నవ్వుమాత్రం కావేమిటి, మేనమామవి, నాకేం అభ్యంతరం లేదు, ఎప్పుడయితే నామాట నిర్లక్ష్యం చేసి, పుట్టినప్పటినుండీ, వాళ్ళిద్దర్నీ ఒకటి చేయాలని అనుకొంటే,

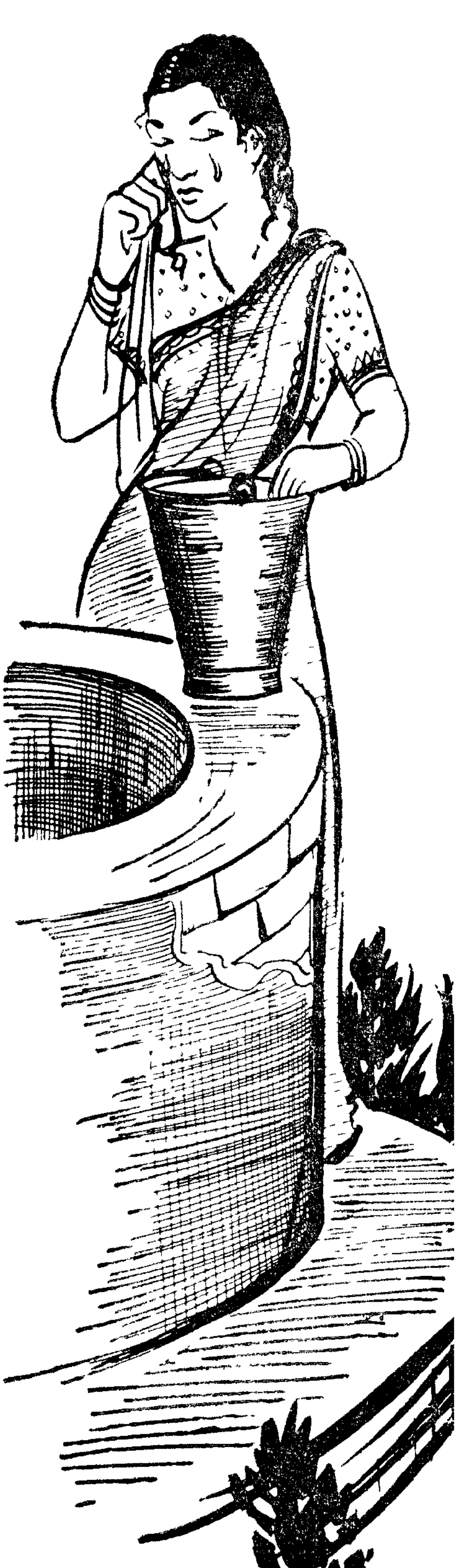

విడిదీసుకొని, ఎగిరిపోతూవున్న వాళ్ళ వెనకాల నాకేం పట్టింది తిరగడానికి? నాకేం, నేను పెళ్ళివేళకి గుమ్మడివరం వెళ్లిపోతా, మా కక్కిగారింటికి''

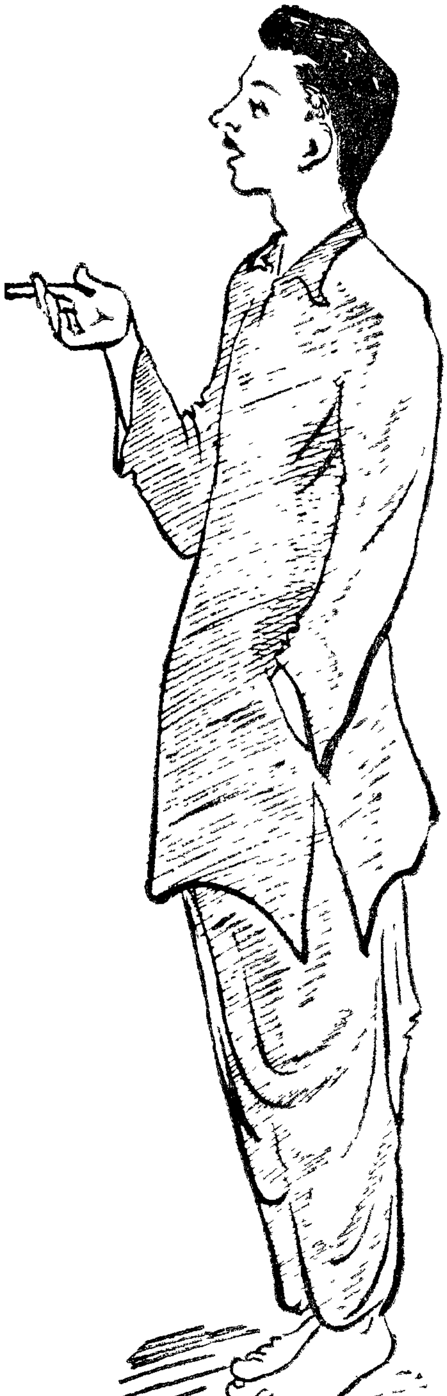

"తీరా దీనికింకెక్కడా సంబంధాలు కాక, ఈవూరు సంబంధమే కుదరాలి, ఖర్మ కాకపోతే, ఏదీ రాధా, యింకా చిట్టాడు, గోపీ రాలేదూ? ఆ బీరువాలో వున్న నూనెసీసా పట్రా" అని తండ్రి కేక వినగానే, రాధ సీసా పట్టుకొచ్చి పెట్టింది.

"ఇన్ని అనుకుంటాంగాని, మరి మా అక్కయ్య ఆడబిడ్డకి, ఎన్నో సంబంధాలు పెద్ద పెద్దవి వచ్చాయి, మరి, ఆవిడ ఎంత యినా, మా అక్కయ్య కూతుర్నే నా చేసుకుంది? చూడు రాధా. పాలు పితుకుతున్నాడు పెయ్య అల్లరి పెడుతోంది ఒక్కసారి వెళ్లి పట్టుకో," అని సుభద్రమ్మ చెప్పగానే రాధ పెరట్లోకి వెళ్ళింది.

"బాగుందమ్మా, కావలసిన సంబంధాలు అలా వస్తాయి. అని వెంకమ్మ అంటూంటే, రత్నమ్మ కృష్ణమూర్తి, వచ్చారు లోపలికి.

రత్నమ "ఏం గూడు పురాణి చేస్తున్నారు తల్లీ కొడుకూను, అని నవ్వుతూ అంది.

"రా అక్కయ్యా, యిలా కూర్చో, ఏంరా కృష్ణుడూ బాగున్నావా''

"ఆ! ఏదో నీదయవల్ల''

"ఏరా పిల్లలు? చంటాడు, రాధ, వీళ్ళందరూ ఏరి?''

"రాధ పెరట్లోవుంది, పిల్లలు ప్రవేటు కెళ్లారు.

"అమ్మా తాళం ఏదీ తువాలు తీసుకో వాలి ముఖం కడుక్కుంటాను" అని కృష్ణు డన్నాడు.

"ఏం వదినా కాఫీ ఏమన్నా పెట్టనా, లేకపోతే అప్పుడే వేళయింది భోజనం చేస్తారా అని సుభద్రమ్మ అడిగింది"

"అబ్బే, ఏమీ వద్దు, కొంచెం సేపు పోయాక భోజనమే చేస్తాము అని కృష్ణుడుకి తాళాలిస్తూ అంది. రామయ్య లేచి పెరట్లోకెళ్లాడు. రాధ పాలచెంబు పట్టుకొస్తుంటే, చూడు రాధా బావ మొఖం కడుక్కుంటాడుట, గోలెంలో నీళ్లున్నాయో లేవో చూడు, లేకపోతే పాలిగాణ్ణి కొంచెం పోనిపెట్టమన అని పురమాయించి మళ్ళీ వచ్చి యథాస్థానంలో కూర్చున్నాడు.

రాధ నిశ్శబ్దంతో, తల దించుకుని సావిట్లోంచి వెళుతూంటే, రత్నమ్మ, ఏమే రాధి, ఏదీ యిలారా, మాట్లాడకుండానే వెళ్ళిపోతున్నావు. అని, అంటే, రాధ వచ్చి రత్నమ్మకు కొంచెం దూరంలో కూర్చుంది, ఏం మాట్లాడకుండానే.

ఆరాత్రి, భోజనాలయిందాకా ఎవ్వరూ ఏమీ మాట్లాడలేదు విశేషాలు. భోజనాల తరువాత మాత్రం, అందరూ వీధి వసారాలో పడక కుర్చీలమీద పమలపాకులు రాసుకుంటూ కూర్చున్నారు. ఒక్క సుభద్రమ్మ తప్ప. రాధ వసారాపక్క చిన్న గదిలో, ఆలోచిస్తూ కూర్చుంది, తమ్ముళ్ళ చదువుకుంటూవుంటే. యింతట్లో సుభద్రమ్మ వంటిల్లు సవరించుకు, ఎడపిల్లలిద్దరికీ పక్క వేసి పడుకోబెట్టి వీధి వసారాలోనే ఒకచాప పరుచుకు దానిమీద కూర్చుంది. అత్తగారికి తవలపాలు రాస్తూ.

రాధ మాత్రం, ఏం మాట్లాడుతారో ఏమిటో అని చెవులు నిక్కబొడుచుకు వింటూంది. కాని బావలో వచ్చిన ఈ మార్పుకు ఆ లేత హృదయానికి అర్థం కాలేదు. లేకపోతే, ప్రతీఏట వేసంగి శలవల్లో బావ వచ్చినప్పుడు ఎప్పుడూ తనని ఒక్కక్షణం, విడిచివుండనివాడు' అందులో రెండు మూడేళ్లనుంచి, మరీ ఎక్కువ ప్రేమతో చూసే, బావ, యిలా అయిపోతాడని కలలోకూడా అనుకోలేదు తను. ఎప్పుడూ తనను నవ్వించి నవ్వే బావ పోయిన శలవల్లో వచ్చినప్పుడు, "రాధా ఈ ఏడుతో సరి చదువు, పెళ్లవగానే బొంబాయి తీసి కెళ్లిపోతాను వుండు, అని తనతో ఎన్నో హాస్యాలాడేవాడు వూరిలో కూడా అందరూ తనఅదృష్టమే అదృష్టం

ప్రెసిడెంట్ వనస్పతితలనూనె
ప్రెసిడెంట్ స్నో
ప్రెసిడెంట్ టాల్కం పౌడర్
సుందర నారీమణుల ఎన్నిక

తయారుచేసినది:
రతోడ్ ట్రేడింగ్ కంపెనీ,
మద్రాసు!

చిలకా గోరింకల్లాగ వుంటారు. అని అందరూ తన్ను చూసి అంటే ఎంతో గర్వపడేది తనకు రాబోయే భాగ్యానికి. కాని మధ్యాహ్నం నుంచి వచ్చి కనీసం ఒక్కమాటయినా మాట్లాడాడు కాదు, పరాయిదానిలాగ మరిచిపోయాడు కాబోలు అని రాధ మనసులో ఆలోచిస్తూవుంటే సావిట్లో ఏవో మాటలు వినపడ్డంతోటే అవి జాగ్రత్తగా కిటికీలోంచి వింటూ కూర్చుంది.

"తమ్ముడూ కృష్ణుడి సంబంధం స్థిరపరచడానికి వచ్చానురా" అని మొదట రత్నమ్మే ఎత్తింది మాటలు.

"తెలిసింది."

"మరి రాధమ్మ సంగతి అంతేనంటావా" అని వెంకమ్మ మళ్లీ మొదటికి వచ్చింది.

"నాకు తెలియదు కృష్ణుడు లక్ష్మినే యిష్టపడ్డాడు, ఫోటోలో చూసే" నేను మాత్రం ఏం చేస్తాను. అని భారమంతా కొడుకు మీద పెట్టేసింది.

"మరి యీ వుద్దేశాలు కొంచెం ముందుగా చెప్పితే, యింకో సంబంధం చూసేసే వాణ్ణి కదూ. ఎప్పుడూ మా కోడలు, మా కోడలు అనీ దానివి. కృష్ణుకు గూడా ఎప్పుడూ అదంటే ఎంతో యిష్టంగా వుండే వాడు, ఏమో యిలా అవుతుందని నాకు తెలియదు కదూ, అని రత్నమ్మ చెప్పబోయే మాటలకి సమాధానంతో గూడా రామయ్యే అనేశాడు.

"బాగుంది అనుకున్నవన్నీ అయిపోతాయిట్రా, యింతకీ దానికి చదువా సంధ్యా, రేపొద్దున్న మా వాడికి ఏ కలక్టరు పనో అవుతే, ఈ చదువురాని మొద్దు ఏం చేసుకోడానికి"

"మరి ముందర ఏడవ లేకపోయారా చదువు కావాలని" అని రామయ్య కొంచె గట్టిగా అన్నాడు కోపం వచ్చి.

కృష్ణమూర్తికి పౌరుషం వచ్చింది. "బాగుంది నీ కూతుర్ని పెళ్లి చేసుకుంటానని ఎప్పుడైనా చెప్పేనేమిటి, ఏదో వేసంగి శెలవలకి చల్లగా వుంటుంది కదా అని ఈ వూరు వస్తే, నన్నూరుకే రానుకోని అది తిరుగుతూ వుంటే ఏదో తప్పని సరిగ మాట్లాడే వాడిని. నాకే కావలసి వుంటే యిదివరకే అన్నీ చెప్పించి వుడమనేవాణ్ణి"

వెంకమ్మ ఒక నిట్టూర్పు విడిచి యింతకీ మాది తప్పు, ఈ విషయం మీరు యిలా మారిపోతారని ముందే తెలుస్తే, యిదివరకే ఏదైనా కట్టుదిట్టం చేసేదాన్ని అవును కాని ఎన్ని సార్లు నేను ఈ విషయం అడుగుతే ఏమని చెప్పేదానివి? కొడుకు చదువవనీ, ఏం తొందర, ఎవరైనా ఎక్కడికీ వెళ్లిపోయేవారా తొందరపడ్డానికి అని సతాయించే దానివి తీరా వాడు చదువుఅయింది కదా అంటే ఈ తంటసం తగిలించుకున్నావు, పోనీలే నీకిలా న్యాయం అవుతే అలా చెయ్యి" అని అదోలా మొహం పెట్టి వూరుకుంది. సుభద్రమ్మ మాత్రం ఏమీ జోక్యంకలగజేసుకోకుండా ముణుకు మీద చెయ్యి పెట్టుకొని గోడ కానుకొని కూర్చుంది. యిక రాధ సంగతి చెప్ప అక్కరలేదు, అంతా అయోమయంగా వుంది.

రత్నమ్మ మళ్లీ "యిదుగో, రాధని చేసుకోటం లేదని మీరందరూ విరోధపడితే ప్రయోజనం లేదు, యింతకీ ఒక్కమాటతో చెప్పవలసిందంటే వాడికిష్టం లేదు. వాడికిష్టం లేంది నేను మట్టుకు ఏం చెయ్యగలనేం" అని తప్పించుకోడానికి చూసింది. యింతట్లోకి పొలంవేపు వెళ్తూన్న రమణయ్య లోపలికి వచ్చి.

"అత్తా కొంచెం సున్నం యివ్వు" అని అంటూ సుభద్రమ్మ నడిగాడు.

"సున్నం వక్కటే యివ్వకూడదు, వుండు ఆకులు రాసిస్తాను. భోజనాలయాయేమిటి,

"ఊ"

"ఏరా రమణయ్య రాత్రి బయలుదేరేవేం పొలానికి?"

"లేదు మామయ్యా, వెధవలు రాత్రి సమంగా కాపు కాయటం లేదు, దొంగతనా లొకటి జాస్తీగా వున్నాయి, అంచేత కొంచెం గస్తీ తిరగాలని వస్తుంది.

"కొండ వెధవల్లా, పొలాలుమీద పడడాలేమిటో, నేనూ వెళ్దామని వుంది కాని, ఒంట్లో ఏం అంత బాగులేదోయ్"

"పోనిలే నేను కొంచెం చూసుకుంటానులే" అని సుభద్రమ్మ రాసిన తమలపాకులు తీసుకొని వెళ్తూంటే రత్నమ్మ

"ఏం రమణయ్యా, అమ్మ పడుకుందా, మేలుకునేవుందా"

"లేదు ఏమిటో చదువుకొంటూంది. వస్తాను" అని అంటూ వెళ్లిపోయాడు.

కృష్ణుడు "ఇదుగో వీడున్నాడుగా, ఆ మొద్దుకు యీ మొద్దు సరిపోతుందిలే. తక్షణం కావలిస్తే, సిద్ధంగా వున్నాడు."

"అవున్రా తమ్ముడు కావలిస్తే మా వాడి పెళ్లితోనే చేసేద్దాము" అని కొడుకు మాటకి తాళం వేసింది.

రామయ్యకి ఎక్కడలేని కోపం వచ్చి "పోనీలే వాడికే యిస్తానో, మాలాడికైనా యిస్తాను. మీకు కాకపోయిందానికి మీకేదయితే నేం"

సుభద్రమ్మ వెంకమ్మ ఎవ్వరూ ఏమీ పలకలేదు. రాధ మాత్రం బావ ఏవిధంగా తనను అవమాన పరుస్తూంది, తనని తప్పించుకోడానికోసం ఎలా నీచంగా ప్రవర్తిస్తుంది అర్థం చేసుకొంది. మనుష్యులు వాళ్ల అవసరాలని బట్టి ఒకొక్కప్పుడు మానవత్వం కూడా పోగొట్టుకుంటారు కాబోలు అని రాధ అనుకోడం విచిత్రం కాదు. రాధకి యిప్పుడు బావమీద నిజంగా అసహ్యం కలిగింది. యిక బావని బ్రతిమాలి నా ప్రయోజనం లేదని నిర్ధారణ చేసుకుంది. తనంటే యింత అసహ్యం వున్న బావ మరి అంత మంచితనంగా, ఎందుకుండే వాడు? రాధకి అర్థం కాలేదు. అదంతా వట్టినటన. ఛీ యిలాంటి వాణ్ణి తన తప్పు ఏముందని అడగడం బతిమాలడం దేనికి, డబ్బు కోస

ప్రపంచ ప్రఖ్యాత మద్రాసు నశ్యం

★ నాణ్యతయే దాని ఘనత ★

★ ఒకసారి కొంటె తిరిగి వదలిపెట్టరు ★

నశ్యములలో ఉత్తమమైనది పట్నం నశ్యమే. కాని అత్యుత్తమమైనది, అందరూ కోరునది, కారం, నాణ్యత, సువాసన గలది. అప్పాదురై నశ్యమే.

అ. అప్పాదురై ముదలియార్ & సన్జ

ఆచారప్పన్ వీధి, పోస్టుబాక్సు నెం. 189, మద్రాసు-1.

మేగా బావ మారి పోయాడు. యిక తను చేయవలసిన కర్తవ్యం. బావ కోసమే ఏడుస్తూ కూర్చునేకన్నా బావని మరిచి పోవాలి, బావ తనని మరిచి పోయినట్టు. బావ తనంటే యిష్టపడితే ప్రాణం కూడా యిద్దునేమో అందుకే బావన్న మాటలకి నాకు అసహ్యం వచ్చింది. ఏవో ఆలోచనలతో అలాగే తనలో తాను వితర్కించుకుంటూ కూర్చుంది.

"యింతకీ, నాన్నగారికి నాకు యిష్టం లేదు. యిందులో విరోధానికేముంది, అని అంటూ కృష్ణమూర్తి లేచి తనకి పక్క వేసి వున్న కేంపుకాటు మీదకెళ్లి పడుకున్నాడు.

"పోనీలే నాయినా దాని రాతలో ఏం రాసివుంటె అదే అవుతుందంటూ" సుభద్రమ్మ పొందానా పట్టుకొని లేచి పడకగదిలోకి వెళ్లిపోయింది ఒకరి తరువాత ఒకరు ఎవరికి నిర్ణయించిన పక్కల మీద వాళ్లు పోయి పడుకున్నారు. రాధ మాత్రం ఏవో అర్థంలేని ఆలోచనలతో ఆ రాత్రి గడిపింది.

తెల్లవారగట్ల సుభద్రమ్మ వీధి గుమ్మంలో ముగ్గేసుకుంటూవుంటే రమణయ్య పొలం నుంచి యింటికి వెళుతూ, సుభద్రమ్మతో "అత్తయ్యా కాఫీ అయిందా" అని అడిగాడు.

"రానాయనా నీళ్లు మరుగుతున్నాయి, నీయిష్టమయినంత తాగు, యింతకీ, మీ అమ్మని నేర్చుకోమంటే. బలే అసహ్యం పడుతుంది కాఫీఅంటే" అంది నవ్వుతూ.

"అదంతా పాలుతాగడానికి వేసిన ఎత్తులే! దానికి పాలు తప్ప మరేమీ సహించవు! అస్తమానూ నిన్నే కష్టపెట్టాలి, నేర్చుకోవే అంటే వినదు"

"బాగుంది నాయినా. నువ్వే పైనా పరాయిడివా, అత్తనుకాబట్టి స్వతంత్రించి అడుగుతున్నావు. లక్ష రూపాయలిస్తే పరాయిళ్ళదగ్గర పుచ్చుకుంటావా, రాధా, ఓసేవ్, రాధా, లే బావకి కొంచెం కాఫీ చేసిపెట్టు, నీళ్లు మరుగుతున్నాయి గుండ మాత్రం వెయ్యాలి, అని తల్లి చెప్పిన మాటలు వింటూ, రాత్రి సరిగా నిద్రలేకపోవడంచేత భారంగా లేచింది ఒళ్లు విరుచుకుంటూ రాధ.

"యిదుగోపిల్లా నేనిప్పుడే స్నానంచేసి వస్తాను, అత్తియ్యా, బావ లేస్తే ఏంకావాలో చూసుకో, చిట్టిగాడు, గోపీకూడా లేస్తారు, యిప్పుడే వచ్చేస్తాను, రండి అత్తయ్యా, అని పువ్వులు సర్దుతూవున్న అత్తగారి దగ్గరకు వెళ్లింది, దేముడి గదిలోకి.

అప్పుడే లేచి దంతధావనం చేస్తున్న రామయ్య తనకికూడా ఓగ్లాసు కాఫీ చెయ్యమని చెప్పగానే రాధ "వుండండి బాబూ, నన్నొక్కసారి ముఖం కడుక్కోనీయండి, ఆ తరవాత మీరందరూ ఎన్ని పనులు చెప్పినా చేస్తాను, అని నూతి గట్టు మీద చతికిలబడింది. రామయ్య మొహం తుడుచుకోడానికి లోపలికి వెళ్లగానే, రమణయ్య రాధ దగ్గరకి వచ్చి,

ఏమే రాధీ బావ నిన్ను చేసుకోనంటున్నాడుకదా పోనీ, నువ్వు నన్ను చేసుకోగూడదు పెళ్లి? రాధ ఈ మాటలకి త్రుళ్లిపడింది. రమణయ్య ఎప్పుడూ, ఇలాంటి విషయం తనని అడగలేదు. కనీసం వాళ్ళ అమ్మయినా, ఈ వూసు ఎత్తలేదు హాస్యానికైనా. అలాంటప్పుడు రమణయ్య యిలా అడగడంలో వుద్దేశం ఏమిటి తనకి బావ చేసిన పరాభవమేమో.

"ఏం జవాబు చెప్పవు, ఏమి టాలోచిస్తున్నావు? ఏమీలేదు బావ వద్దన్నప్పుడు, నీకుమాత్రం నేనెందుకు కావాలని" పైటచెంగుతో మొహం తుడుచుకుంటూ కొంచెం సిగ్గుతో అడిగింది.

"నీలాంటి పెళ్లాం, ఎన్ని జన్మలు తపస్సు చేస్తేమాత్ర దొరుకుతుంది. నా యోగం, బాగుండబట్టి కృష్ణుడు నిన్ను చేసుకోవటం లేదేమో"

"ఊ! కాఫీ తీసుకుంటేసరి, కవిత్వం, చాలించి!! బావకూడా యిలాంటివి చాలా చెప్పేవాడు, తరవాత యిలా అడ్డంతిరిగాడు కాని. నాన్నగారూ, యిలా వస్తారా, కాఫీ తెచ్చిఇయ్యనా?"

"వస్తున్నానమ్మా, ఇక్కడ ఈ ఇద్దరి వెధవలు తగువూ తీర్చనీ, అంటూ చిట్టీ, గోపీ, పలప్పల్లల కోసం దెబ్బలాడుతూవుంటే, వాళ్లని, కోప్పడుతున్నాడు.

యింతలో, నదీ స్నానానికి వెళ్లిన అత్త, కోడలు, రాగనే రమణయ్య వెళ్ళిపోయాడు. రత్నమ్మ లేచి, పలుతోముకోడానికి, పుల్లకోసం, రాధని అడిగితే లేచి తేవడానికి వెళ్ళిపోయింది. ఏమే రమణయ్య వెళ్ళిపోతున్నాడా ఏమిటి ఉప్మాచేస్తాను వుండమను, లేదా వెళ్ళేనారమ్మను స్నానం చేసి, అని సుభద్రమ్మ అంటూంటే, యిప్పుడే వెళ్ళిపోయాడు, రాగానే చెప్పలేక పోయావా, సరే చేసేక కబురు పంపించులే" అన్నాడు రామయ్య "ఏం వొదినా కాఫీ ఇచ్చేదా పాలు తాగుతారా"

అందాకా కాఫీ ఇయ్యి, అబ్బాయి లేచేక తక్కినవి చూద్దాం అమ్మా, అలా చలిలో వణకక పోతే, మడిబట్ట కట్టుకోకూడదూ?

"నీలా నాకెలా అవుతుందమ్మా, దేముడి దగ్గర దీపం వెలిగించుకోందే ఎలా మైల పడను?"

"నిన్ను మైలపడమని అన్నానే, పాడిదే, మడిది కట్టుకోమన్నాను కాని"

"నాకు అలా పనికిరాదని నీకు తెలియదూ. పట్నాలు తిరిగి మొగుడితోటి, దొరసాని వయినావు కాని, నువ్వు నా కడుపున పుటిన పల్లెటూరిదానివేనా యిప్పుడంటే నీకు పట్నవాసాలు. పట్నవాసపు మనుష్యులు కొవలిసీ వచ్చారు గాని"

"అస్తమాను దెప్పలే ఈ యింటికొస్తే," అని అనుకుంటూ కొడుకును లేపడానికి వెళ్ళిపోయింది రత్నమ్మ ముఖం చిట్లించుకొని.

ఆవేళ రామయ్య పొలానికి వెళ్ళలేదు. భోజనాలయాక సుభద్రమ్మ మాత్రం అత్తగారితో అంది. ఏం అత్తయ్యా, ఎలాగా ఓ అయిదువేలు ఖర్చుపెడదాం అని అనుకుంటున్నాంకదా, పోనీ యింకో రెండు

విసపాముల సీతారామయ్యా అండ్ కో.,

పార్కు రోడ్డు :: విజయవాడ.

గుంటూరు బ్రాంచి :: రైలుపేట, గుంటూరు.

ఏజన్సీలు : ఒంగోలు - చీరాల - బాపట్ల - పొన్నూరు - తెనాలి - నర్సారావుపేట - మార్కాపురం - ఏలూరు - రాజమండ్రి.

"పెట్టర్", "పెట్టర్-ఫీల్డింగ్" ఇంజన్లు, "కిర్లోస్కర్" పంపులు,
చెఱకుగానుగలు, "కిర్లోస్కర్-బ్రష్" మోటారు పంపుసెట్లు.

సేల్సు - సర్వీసు గ్యారంటీ.,

—: డిస్ట్రిబ్యూటర్లు :—

కృష్ణా, గుంటూరు, తూర్పు. పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలకు.

వేలు హెచ్చిస్తామంటే, ఒప్పుకుంటా రేమో ఒదిన మన పిల్లని"

"అయ్యో పిచ్చిదానా, వాళ్లు నీతిమీద నిలబడాలి కాని, మనం, దాని ఆశ తీర్చ గలమా, అది అంతా, పెద్ద ఆస్తులమీద వుంది ఎత్తు;" యింతట్లో రత్నమ్మ "ఏవట్రా, మిగూ రండి, నిశ్చయించుకోడానికి మేం వెళుతున్నాం, ఇప్పుడేమంచిదిట" అని అంది.

"............"

"మే మెవ్వరం రాము మీరు వెళ్లండి తగుదునమ్మ అంటూ మేమెందుకు" అని తల్లి అండంతో, చిన్నబుచ్చుకున్న మొఖంతో, కొడుకుని తీసుకొని వెళ్ళింది.

రామయ్య, రత్నమ్మ వెళ్ళగానే, కూతురు దగ్గరికి వచ్చి,

"ఏవమ్మా, ఏం బావ, నిన్ను చేసుకోటం లేదని విచారంగా వుందా"

"ఛా, లేదు నాన్న, నాకేం చేసుకోక పోతే"

"ఆ. అర్థీ. అంతేలే, నీ కిష్టమయిన వాణ్ణి తెచ్చి పెళ్ళిచేస్తాను ఈ పెళ్లేదో, అయిపోయిం తరువాత, నేను. అన్ని వూళ్లు తిరుగుతాను మంచి సంబంధాల కోసం, ఏవంటారమ్మా, అని అక్కడికి వచ్చిన తల్లి వేపు చూసి అన్నాడు.

"ఆ, అంతేలే నాయనా, యిక ఆడపిల్లలు మనకుమాత్రం మరి పుట్టేరా, మరి చేసేరా, చిట్టిగాడు పుట్టినప్పుడు అయిన ఆపరేషన్ వల్ల"

"ఆ అస్తమానం పదిసార్లు పుట్టరు పుట్టరంటే పుడతారా ఏమిటి, వీళ్లు చాల్లెండి, అంది సుభద్రమ్మ వంటింటి తలుపు గొళ్లెం వేస్తూను.

ఆ రాత్రే, రత్నమ్మ, కొడుకు ముహూర్తాలు నిశ్చయించుకొని, ప్రయాణం కట్టేరు బండీలో.

వెళ్లే ముందు రత్నమ్మ రాధని పిలిచి వచ్చేనెల్లోనే బావ పెళ్లి నువ్వు మంచి మంగళ హారతి పాటలు అవీ నేర్చుకో, మంగమ్మత్త దగ్గర"

"ఓ ఒక్క మంగళ హారతి పాటలేమిటి జోల పాటలు కూడా నేర్చుకుంటుంది" అని హేళన చేసేడు రామయ్య.

వాళ్లు వెళ్లగానే, రామయ్య, సుభద్రమ్మ భోజనానికి వంటింట్లోకి వెళ్లేరు, గోపీ, చిట్టి ఎక్కాలు చదువుతూ కూర్చున్నారు చావిట్లో.

వెంకమ్మ, రాధా మాత్రం వెన్నెట్లో కూర్చున్నారు, వీధి వాకిట్లో.

"మామ్మా చూసేవా బావ వచ్చిన దగ్గర నుండి ఒక్క మాటైనా మాట్లాడకుండా పోయాడు."

"అయ్యో పిచ్చి తల్లీ, వాడి కళ్లు నెత్తి మీదున్నాయి. అమ్మమ్మనని నా మీద మాత్రం ఏమైనా అభిమానం వుండి ఏడ్చిందిటమ్మా?"

రమణయ్య పొలానికి పోతూ, "అమ్మమ్మా మావయ్యేడి?" అంటూ లోపలికి వచ్చాడు.

"భోంచేస్తున్నాడు నాయనా, ఏదీ మంగమ్మ, కురీ యింట్లోనే కూరుపోతుంది కొంచెం రామాయణం ఏమైనా చదువుతుందేమో అని అనుకుంటే"

"బాగు, బాగు, యిప్పుడు అదే చదువుతూంది. నువ్వు పడుకొన్నావేమో అని అనుకొని నిన్ను పిలవలేదు"

"అయ్యో చదువుతూందా, ఒసే రాధమ్మ యిప్పుడే వస్తా, తలుపు జాగ్రత్త చూడు, కొంచెం సేపు రామ కృష్ణా అనేనా అనుకుంటూ" అని అంటూ మంగమ్మింటివేపు దారితీసింది.

రమణయ్య సమయం దొరికింది కదా అని, "రాధా నిజం చెప్పు, యిప్పుడైనా నేనంటే నీకిష్టం లేదు?"

"బావ వద్దన్నాడు కదా అని నిన్ను విధిలేక చేసుకుంటా ననుకొన్నావా" రాధ కంగించి అడిగింది కొంచెం.

"ఛా, నీ యిష్టమే"

"నా యిష్టం ఏ ముంది, యిష్టా యిష్టాలకి అమ్మ నాన్న గారు..."

"ఆగు! మొదట నీ యిష్టం కావాలి నాకు. నువ్వు మనస్ఫూర్తిగా యిష్టపడితే తరవాత వాళ్లు. ఆ తరవాత బావ పెళ్లి అవగానేనో అంతకు ముందనో, ఎప్పుడో పెళ్లి చేసేసుకుందాం"

అని రమణయ్య అంటూ వున్న మాటలకి రాధకి ఎంతో జాలి వేసింది.

"మరి బావంటే నేను, నేనంటే బావ అంత యిష్టపడే వాళ్లంకదా, నీ కళ్ల ముందే బావ ఎన్నో సార్లు తన పెళ్లాన్ని హాస్యాలాడేవాడు, మరి నీకు కష్టంగా లేదు, అన్నీ తెలుసుండీ కూడా"

"ఏం నువ్వేం తప్పు చెయ్యలేదుగా, హాస్యాలాడినంత మాత్రం తప్పేమీ లేదే, యింతకీ, నాకు కావలసింది నువ్వు. నీ సంగతులు నాకనవసరం, నీకిష్టం లేకపోతే చెప్పు నేనేం అనుకోనులే"

రమణయ్య విశాల హృదయానికి రాధ ఆశ్చర్యపడింది. తనంటే ఎంతో యిష్టం రమణయ్యకి.

"సరేలే నేనే పెళ్లి చేసుకుంటే నిన్ను చేసుకుంటాలే" అని రాధ వెనక్కి తిరిగి చూడకుండా, లోపలికి పరిగెత్తింది. రమణయ్య అలాగే ఆలోచనల్తో పక్కనున్న కుర్చీలో కూర్చుండి పోయాడు, రాధ అర్థం తెలియక.

రాత్రి సుభద్రమ్మ అడిగింది, రామయ్యను, "పోనీ రాధని రమణయ్య కిచ్చేస్తే కూడదా, ఏదో అదీ మేనరికం లాంటిదే కదా" అని.

"నిజమే అక్కయ్యా, వాడు రమణయ్యని చెప్పకుండా వుంటే రాధని వాడికే యిచ్చేద్దును. కాని వాళ్లు వాణ్ణింతో చులాగ్గా అనేసేరు కాబట్టి, దాని కొడుక్కన్నా మంచి వాణ్ణి మనం తేవాలి అంతేనా"

"ఆ, నిజమేలెండి. యింతకీ ఏది మన చేతుల్లో లేదు. ఎలారాసి వుంటే అలాగ జరుగుతుంది" అని అంటూ, సుభద్రమ్మ పడకగది వేపుకు వెళ్లింది, పిల్లల్ని పడుకో బెట్టడానికి.

* * *

కృష్ణమూర్తి పెళ్లి ఓ మూడు రోజులుందనగానే, రత్నమ్మ మొగుడు సుందరం పంతులు మంగమ్మింట్లోనే సరంజాం అంతా పెట్టేరు, బంధువులతో - పెళ్లివాళ్లకి వేరే విడిది అవుసరం లేకుండా.

పెళ్లి రేపనగా కృష్ణమూర్తి వచ్చాడు. సాయంత్రం ప్రధానం రమ్మని పిలిస్తే, రామయ్య వాళ్లు ఎవ్వళ్లూ రావన్నారు. కావలిస్తే రేపు పెళ్లికి వస్తాం అని చెప్పేశారు. రాధని మాత్రం బలవంతం మీద తనతో తీసికెళ్లింది తీరా ప్రధానం రేగం. అని ముహూర్తం పెడితే, ఆరు ఘంటలయినా ఆడ పెళ్లి వారు పిల్లని పీటల మీదకి తీసుకు రాకపోడం చూసి రత్నమ్మే లోపలికి వెళ్లింది వెతుక్కుంటూ. యింకేముంది పెళ్లి కూతురికి ఫిట్సు వచ్చి పడిపోయి వుంది. రత్నమ్మ అయోమయ పడినట్టయింది. రోదు

కుట్టుపని స్వబోధిని (తెలుగు)

'Self Tailoring and Cutting Teacher''

కొత్త పద్ధతిలో కత్తిరించి కుట్టు పాపనులు గలది. ప్రతి దర్జీవారికి, స్త్రీలకు ముఖ్యము. 32 పేజీలు 86 పటములుగల పుస్తకము అ. 12 పోస్టుకర్చులు అ. 5-మహారాజ పుస్తకశాల అరుణాచలమొదలి వీధి, 26 బీటు, మద్రాసు.

ఏజంట్లు కావలెను

నెల 1 కి రు 500/- జీతము.

(లేక కమీషను) గొప్పతరుణం. ఆలస్యం ఆశాభంగం. మీ విశ్రాంతి వేళనైనా అతి సునాయాసముగా సంపాదించగలరు. వివరములకు వెంటనే వ్రాసి తెలుసుకొండి. జవాబునకు అ॥ 0-2-0ల, అర్ధణా పోస్టుబిళ్లలు పంపించవలెను.

అడ్రెసు:—

JUSTICE (Govt. Regd.)

SAMALKOT. (S. INDIA)

కుంటూ వచ్చి మొగుడితోటి ఆయనతో బంధువులతోటి పెద్ద పెద్ద కేకల్లో చెప్పడం మొదలు పెట్టింది. కృష్ణమూర్తి మొహాన్న నెత్తురు చుక్క లేదు కత్తి వేటుకైనా. సుందరం నానా చీవాట్లు పెట్టాడు పెళ్లాన్ని కొడుకుని ఏదీ కనుక్కోకుండా, నిశ్చయించు కున్నందుకు సంబంధాన్ని. పెళ్లికూతురు మేనమామ సీనయ్య అక్కడికి రావటంతోటే రత్నమ్మ నానామాటలు దుయ్య బట్టుకుంది. మొగుడుతో కలిసి.

"ఏం అన్యాయం, మా కంట్లో కారం జల్లి మా వంశనాశనం చేసేద్దామనుకున్నారా, ఈ మూర్ఛ రోగపు పిల్లిని మా మెడకు కట్టి. ఏరీ, నీ అక్కయ్యా, బావ, రమ్మను మొహంమీద వుమ్మేస్తాను," సీనయ్యకి ఒళ్లు మండింది.

"ఎందుకే వుమ్మేతావు, రోగంవున్నంతమాత్రం పిల్ల పనికొచ్చింది కాదు నీకు. నీకు పిల్లే కావలిసుంటే, నీ మేనగోడల్నే చేసుకోందువు, చందమామలాంటి దాన్ని. డబ్బుకోసం ఆశపడ్డదానివి అలాగే వుండు, పై పెచ్చు మాట్లాడావంటే..." పెళ్లికూతురి తల్లి, తండ్రీ, వచ్చి, సంబంధం ఎక్కడ తప్పిపోతోందోనని, సీనయ్యని వారించడానికి ప్రయత్నించారు, కాని, రెండుపక్షాలు,మాటల్లోతీసిపోకుండా తిట్టుకోడం మొదలు పెట్టారు, ఒకరిమాట ఒకరికి బోధపడకుండా.

"అయితే, నీ తుచ్ఛపు డబ్బు నాసించి, కొడుక్కి పెళ్లిచేస్తున్నానని అంటావా, నీడబ్బు వద్దు, నీపిల్లవద్దు మాకు," అని సుందరం, పంతులు, ముందుకువచ్చి, కనుబొమ్మలు ముడుస్తూ మండిపడ్డాడు.

"ఆ! ఆ! చాల్లే, చాలామందిని మాసేం, మీయంటివాళ్లని, నీ తాతల్లాంటి వాళ్లు, యిప్పటికే వున్నారు, పిల్లని చేసుకోటానికి, ఏదో గ్రహబలం చాలక, మీలాంటివాళ్లు తారస పడ్డారు కాని.." అని యింకా సీనయ్య ఏదో అంటూంటే, పెళ్ళికూతురు తల్లి, తండ్రి, యింకా ఏదో చెప్పబోతూండగానే, రత్నమ్మ, మొగుడు, అవి ఏవి వినిపించుకోకుండా, కొడుక్కోసం వెతుక్కోడం మొదలుపెట్టేరు పైకి వచ్చి.

"ఏడీ, కృష్ణుడూ, ఎక్కడికి వెళ్లేడు, ఈ అల్లరిచూసి,"

"ఏమో పాపం యింటికి వెళ్లిపోయాడేమిటో పదండి మీరు, నేను, మంగమ్మ, యిక్కడి సామాన్లు, సర్దుకొని వచ్చేస్తాము. మనకింకొద్దండి, ఈ సంబంధం. యింత అవమానం చేసిన మీదట, అని అంటూ రత్నమ్మ చెప్పడంతోటే, తక్కిన బంధువులతో, సుందరం ఏదో మాటల్లో పడ్డాడు. పెళ్లికూతురు తాలూకువాళ్లు కొయ్యబొమ్మల్లా ఏం పాలుపోక చూస్తూ నిల్చుండిపోయారు అలాగే.." అయితే అబ్బాయి ఏమంటాడు, తీరా వాడిని ఏదీ అడక్కుండా..." అని రత్నమ్మ అంది.

"వాడికేం యిష్టం, నీమొహం, పద, వాడు అసలు యిష్టంలేకే వెళ్లిపోయాడు. యిష్టంవున్నవాడయితే, మనల్ని వూరుకోమనేవాడుకదూ ఈపాటికి అని అంటూ అందరూ యింటిముఖం పట్టేరు.

ఈ సంగతి మెల్లిగా అందరికీ తెలియగానే, రత్నమ్మ, అమ్మ, తమ్ముడూ అందరూ వచ్చేరు పరామర్శించడానికి, మగమ్మ యింటికి.

"చాలు, చూడ్డానికి రమ్మంటే, కళ్లు లేక పోయాయిగాని, సంబంధం, నాశనంఅయిందంటే సంబరపడ్డానికి కామాలు వచ్చారు.

"అయ్యో పిచ్చిదానా, యిలా అవుతుందని కలగన్నామా, మాకేం రోగం వచ్చిందా నిన్నుచూసి సంబరపడ్డానికి, నువ్వు విచారపడుతూ వుంటే ఏడీ అల్లుడూ, అంటూ వీధి అరుగుమీద ఆలోచనా విచారాల్లో, మునిగి తేలుతూవున్న సుందరంపంతులు దగ్గరకివెళ్ళింది వెంకమ్మ.

"ఏమిటి అత్తగారూ, యిలా పోనీ, పిల్లకి రోగం వుందని, ఒక్కరోజు ముందరైనా మీరు వుత్తరం రాస్తే, యింత అల్లరి లేకపోనుకదా"

"లేదు నాయనా, మాకుమాత్రం ఏం తెలుసు, యిలా పిల్లకి జబ్బుందని.మరి వాళ్లు పైకి తేలీనీయకుండా కప్పిపుచ్చుకున్నారాయె. యింతకీ, తెలిసివున్నా, మీరు ఆ మొగ్గుమీద వున్నప్పుడు నమ్మతారా నాయనా, చెప్పితేమాత్రం, మామాట"

"బావా, అయిపోయిందేదో అయిపోయింది, ముందు కర్తవ్యం ఆలోచించుకోండి. వూరికే, విచారపడితే లాభంలేదు. ఏడీ కృష్ణుడు, వాడితో ఆలోచిస్తే, అన్నీ తేలిపోతాయి," అని, రామయ్య, పొగాకు నలుపుతూ అన్నాడు.

"వాడు, ఆ సామాన్లగదిలో కూర్చున్నాడు, పాపం వాడికైనా ఎంత అవమానం? వరే రమణయ్యా, వాణ్ణి కొంచెం బయటికి పిలువు అంటూ వెంకమ్మ ఆజ్ఞతో, రమణయ్య లోపలికి వెళ్లి, కృష్ణమూర్తిని తీసుకొచ్చాడు.

"వుండత్తా, యింటికి వెళ్లి, యింత వంటైనా చేస్తాను మీరందరూ పస్తుఅయి పోగలరు, తరవాత మాట్లాడవచ్చు"

"వద్దు, అమ్మమ్మా అప్పుడే వంట వాళ్ళకి కబురు పంపించాను, వచ్చేస్తే మూడు నిమిషాల్లో అయిపోతుంది. యింత మందికీ, నీవొక్కర్తివి ఏంచెయ్యగలవు, అన్నాడు, రమణయ్య.

"పోనీ, వాళ్లల్లో ఏమయినా తప్పుందని, కొంచెమయినా మాట సంబాళించుకొని మాట్లాడేరా, మనమీద వూరికే పడిపోయారు ఏం, ఆ అక్క, బావ, అలా తమాషా చూడకపోతే, ఆ సీనయ్యకి గట్టిగా చెంపలు వాయించేవుంటే, నా కంత కోపం రాకపోను, అంది రత్నమ్మ లోపలనించి వచ్చి.

"చాల్లెద్దూ, మహా కుదిర్చేశారు తల్లీ కొడుకూను. నా పరువుకూడా తీసేశారు. నే నేదో ఆశపడి డబ్బుకోసం ఆ సంబంధం ఒప్పుకొన్నట్టు. ఏంరా, ఏమీ మాట్లాడవు, ఏం చెయ్యమంటావు చెప్పు?

"నాకేం తోచటంలేదు నాన్నా, మీ యిష్టమే మూర్ఛరోగంవుంటే ఎవరుచేసుకుంటారు? యింతకీ, మన్నంత కళ్లు కట్టి, నాటకం ఆడాలని చూశారు వాళ్లు"

"ఏమో నాకేం తెలియదు. తీరా, మేనరికం, వదులుకొని, పై సంబంధం చేసుకుంటున్నామని, లోకులు, అనేకం అనున్నారు. యిప్పుడు ఇదికూడా, సున్న చేసుకొని, వెళితే అందరూ, ఏమంటారు? అంచేత చచ్చినట్టు, మళ్ళీ తల్లీ కొడుకూ వెళ్ళి, క్షమార్పణ వేడుకోండి వాళ్ళనే.

"నా కంఠంలో ప్రాణం వుండగా, యిక ఆ సంబంధం చేయను. మీరు వాళ్లు ఏమైనా సరే, అంతగా అయిందా, రాధనే చేసేస్తాను, ఈ క్షణంలో." రత్నమ్మ, ఆ మాట అందిగాని, ఎవ్వరూ ఒప్పుకుంటారో లేదో, ఆఖరికి తన తమ్ముడైనా, ఈమాట వింటే ఏమంటాడో అన్న విచక్షణకూడ లేక పోయింది. తలుపుచాటునున్న సుభ

(47-వ పేజీ చూడండి)

నమ్మకమైన నంజనగూడు ఔషధములు
కాశ్మీర్-కుసుం
కేశ వృద్ధికి
సాంటలక్స్
దురద తెగ గడ్డలు, కాటులు మొటిమలకు
ప్రేమలీలా
ప్రసిద్ధమైన మైసూర్ ఊదువత్తులు.
నంజనగూడు బంధపాది ఫ్యాక్టరీవారి ప్రసిద్ధ ఔషధములను వాడుడు.
ది యునైటెడ్ కంపెనీ, 54. బందర్ వీధి, మద్రాసు.
బెజవాడ డిపో సూర్యారావుపేట

మేనరికం

(13-వ పేజీ తరువాయి)

ద్రమ్మ, శిధరుగుమీద వున్న రామయ్య కూడా, తుళ్లిపడ్డారు. వెంకమ్మ ముక్కు మీద వేలేసుకొంది, ఆశ్చర్యంగా."

"ఏం, ఏమంటారు, ఏమే అమ్మా ఏమంటావు, ఏమండీ మీరూ, ఏమిరా తమ్ముడూ చెప్పండి" అని తొందర పెట్టింది అందర్నీ.

"బాగుందక్కయ్యా తలవగానే తాతకి పెళ్లా? తీరా, వాళ్ళేమనుకుంటారు, మేమేదో, స్వలాభంకోసం, సంబంధం పాడుచేసేమనుకోరూ"

సుందరంపంతులు, మీసాలు మెలివేస్తూ ఆలోచిస్తున్నాడు. రత్నమ్మ, కొడుకుని, మొగుణ్ణి, తమ్ముడిని, తల్లిని, లోపలికి పిలుచుకెళ్లి అరగంటసేపు ఏదో మాట్లాడుతూ కూర్చున్నారు. పైన, పెళ్ళికి వచ్చిన బంధువులు వెన్నెల్లో, కూచుని, కాఫీలు తాగుతున్నారు, ఆకలి చల్లార్చుకోడానికి వంట అయేలోగ.

రత్నమ్మ మొగుడికి ఈ ఆలోచన బాగా నచ్చింది. కృష్ణమూర్తి కూడా "ఊ" అన్నాడు. కాని, రామయ్య, తల్లీ, సంశయాలు పడ్డారు. ఎందుకు పడ్డారో, వాళ్లకే తెలియదు."

"బాగుంది, మీ ఆలోచనలూ మీరూను. వాళ్లేమి ఏడవరు మీమీద. వాళ్లకీ, మాకూ కూడా యిష్టం లేక పోయాయి గాని, మధ్యని మీకేం చేశారని"

"అవును. బావగారూ నేను యింకో వారంరోజులు శెలవు పెట్టి యిక్కడే వుంటాను. ఈలోగా మరో ముహూర్తం పెట్టిద్దాము."

"ఈ క్షణంలో ఎలా తయారవుతాయి. రత్నమ్మా నీపిచ్చిగాని ఏమీ సిద్ధంగానైనా లేము. వారం రోజుల్లో అయితే మాత్రం అంది వెంకమ్మ

"ఏమీ అవక్కరలేదు, మనలో మనకేమిటి, అన్నీ సర్దుకుందాం అమ్మా, ఏంరా తమ్ముడూ" సరే రాధమ్మని కూడా అడుగుదాం పదండి, అన్నాడు రామయ్య.

బాగుంది ఎద్దునడిగి గంతలు కడతారా, ఆకేం పట్నవాసపు పిల్లకనకనా, అవునూ కాదూ అని చెప్పడానికి? అదే గంతేస్తుంది, ఈ మాట వింటే" అని రత్నమ్మ గర్వంగా అంది.

"అవునులే, కాని ఇది సభ్యంగా నడవలేదు కదూ? కాబట్టి ఈ అపసవ్యంలో ఒక సారి అడుగుతే మంచిది అని."

"సరలే పద మాకేం మేం వస్తాం" అంటూ రత్నమ్మ, అందరూ బయలుదేరేరు రామయ్య యింటికి.

ఈ అలజడి ఈ పెళ్లి విఘాతం తెలుసుకుంటూ పడుకొన్న రాధని తండ్రి లేపడం చూసి ఆశ్చర్యం వేసింది. బావని, అత్తని చూడగానే ఆ నిద్రకళ్లతో ఏం అర్థం అయింది కాదు.

"రాధా, యిలారా ఒకసారి"

రాధ మాట్లాడకుండా తండ్రితో లోపలికి వెళ్లింది. రామయ్యతో బాటు రత్నమ్మ వగైరాలు కూడా లోపలికి వెళ్లేరు.

"బావ నిన్ను పెళ్లి చేసుకుంటాడుటమ్మా"

రాధకి తుపాకీ పేల్చినట్టయింది. తన బావ ఇలా మారుతాడు అని ఎలా అనుకుంటుంది? ఎన్నో తనని అక్కరలేదని అసహ్యించుకొని తిట్టినవాడు? అలా ఆలోచిస్తూ శూన్యంగా గోడవేపుకి తల తిప్పింది రమణయ్య చిన్నబుచ్చుకున్న మొహంతో అటువేపు వచ్చి వెళ్లిపోవడం మసకగా కనిపించింది.

"అది మా చక్కా చేసుకుంటుందిరా, మౌనంఅర్ధాంగీకార సూచకం. పదపోదాం" అంటూ రత్నమ్మ బయటికి దారి తీసింది.

రాధ ఒక్కసారి ఆశ్చర్యపడిపోయింది. చాటుగా తండ్రిని పిలిచి ఏదో చెప్పింది చెవిలో. రామయ్య తెల్లపోయాడు. అయిదు నిమిషాలు తరవాత తెప్పరిల్లి "మరి నాకెందుకు చెప్పలేదు యిది వరకే?"

"నాకేం తెలుసు నాన్నా, యిలా అవుతుందని. యింకా ఎప్పుడో అన్నీ అయాక చెపుదామని"

"ఏమయినాక ?"

"బావ పెళ్లి అయేక"

"మరి అయితే తప్పదన్న మాట"

"ఏం మీ కిష్టం లేదా?"

"ఏదయినా నీ యిష్టమే నమ్మా నా యిష్టం. వుండు వాళ్లతో చెపతానని వీధి వసారాలోకి వెళ్లేడు రామయ్య. అంతట్లోకి అవతల ఆడ పెళ్లివారు ఏవో ఆలోచించుకొని సుందరంపంతుల్ని బతిమాలడానికి వచ్చారు. సుందరం పంతులు ససేమిరా, అంటున్నాడు.

"ఇదిగో,పంతులుగారూ యివి మా కాళ్లు కాదు చేతులు. మీరు చేసుకోకపోతే యిక మా అమ్మాయికి పెళ్లెలా అవుతుంది? ఏదో బుద్ధి లేని సీనయ్యమాటలకేం, ఎలాగో మందూమాకూ యిప్పించుకుందాం యిప్పటికి ఆరు నెలలనించే పిల్ల యిలా అవుతూంది. అక్కడికీ రెండు వేలు ఖర్చు పెట్టేము. మరేం ప్రమాదం లేదని చెప్పేరు డాక్టరు" అని పెళ్లి కూతురుతండ్రి సుక్క తిప్పకుండా బతిమాలడం మొదలు పెట్టాడు.

"మరి పెళ్లిపందిట్లోనే వాడికి బుద్ధి చెప్ప లేకపోయారూ. చేస్తానన్నాడు కదూ యింకో సంబంధం చేసుకోండి. మాకేం అవసరం లేదు మీ పిల్ల."

"ఏమిటో మతిపోయి నట్టయిపోయింది బావగారూ యింతసేపూ మేము ఎలాగ మీ దగ్గరకి రావడమూ అని ఆలోచనలో పడిపోయాం. మీదే భారం.

"మాకేం అవసరంలేదని చెప్పటంలేదూ. వెళ్లండి పెళ్లి ముందరే ఇంత చేసినవాళ్లు పెళ్లయినతరువాత ఎంత చేస్తారో? ఆ రోగపు పిల్ల మాకేం అక్కర్లేదు"అని రత్నమ్మ, మొగుడు ఖచ్చితంగా చెప్పేశారు. లోపల నుంచి వచ్చిన రామయ్య రత్నమ్మని బావని పిలిచి ఏదో మాట్లాడాడు. రత్నమ్మ అరికాలి కోపం తల కెక్కిపోయింది. కృష్ణుడి మొహం పాలిపోయింది అవమానంతో. రత్నమ్మ తమ్ముడివేపు చూస్తూ శాపనార్థాలు పెట్టడం మొదలు పెట్టింది.

"మీరందరూ గంగలో కలిసిపొండి, నన్ను అవమానం చెయ్యడానికే మీరింతా చేసేరు, పోతారులెండి .."

"ఊరుకో, ఊరుకో ఇలాగా" అని మళ్లీ సుందరం పంతులు ఏదో రత్నమ్మతోను, కృష్ణుడితోను చెప్పేడు. వాళ్ల కిష్టం లేకపోయినా మింగలేని కరక్కాయ లా అయింది.

"అనుభవించండి తెచ్చి పెట్టుకున్నందుకు ఆ యిచ్చిన కట్నంతో రోగం కుదుర్చుకోవాలి. ఏదో మర్యాదగా యింటికి పోవాలి" అని అంటూ సుందరం పంతులు పయికి వచ్చి,

"సరే, ఏదో మీరింత బతిమాలుతున్నారు కాబట్టి ఒప్పుకుంటున్నాం" అన్నాడు పెళ్లివారితోటి అదో విధంగా మొహం పెట్టి.

ముఖ్యగమనిక

మా వద్ద *F/Cap. Chandler & Price Treadle* వకటి మంచి కండిషన్లో విక్రయమునకు వున్నది వలయువారు రు 3000/-లక్కు పైబడి ఆఫర్ పంపినయెడల యెవరి ఆఫర్ హెచ్చుగ వచ్చునో వారికి ఖాయపర్చబడును.

వివరములకు:

శ్రీరామా ప్రింటింగు వర్క్సు

54, నారాయణ ముదలివీధి

మద్రాసు-1.

"అలా అనేస్తే నేనేం చెప్పతాను. మీరు మరే విధంగా మనస్సులో భావించకుండా ఏదో వున్న పక్క పిల్లని కడుపులో పెట్టుకోవాలి. మీ కూతురే అనకొని. ఆ ఒక్క మాట వదినగారినోటంటా కూడా వింటే, మీకు యింకెం కోపం లేదని నిర్ధారణ అయితే సంతోషిస్తాను" అని పెళ్లికూతురు తండ్రి కొంచెం సంతోషంగా మొహం పెట్టి అన్నాడు రత్నమ్మ వేపు ప్రశ్నార్థకంగా చూస్తూ. "ఆ మీరు నక్కని తొక్కేచ్చేరు. నాకేం సంబంధం లేదు. మీరూ ఆయన వాడు యిష్టపడితే నే నెవ్వర్తిని మధ్యన నాకెం చెప్పకండి" అంది. కృష్ణమూర్తి మనస్సు మనస్సులో లేదు. రాధ నిజంగా దెబ్బకి దెబ్బ తీసింది తన కొకగుణ పాఠం నేర్పింది అనుకున్నాడు. తను అమాయకంగా రాధని తూలనాడ్డంవల్లే ఈ క్షణంలో తనకిష్టం లేని పిల్లని పెళ్లి చేసుకోవలసివచ్చింది ప్రపంచకానికి దడిసి. [illegible] 'కల సులభం అని గుడ్డి దాన్ని పెళ్లాడితే నెలకి మూడావాల కుండలు బద్దలకొట్టేదట' అని నవ్వుతూ కృష్ణమూర్తి వేపు చూసి. అక్కడ వున్న సుందరం పంతుల తాలూకు బంధువులకి ఏమీ అర్థం కావటం లేదు. నిజంగా రత్నమ్మకి ఆయనకి గూడా పిచ్చిపట్టిందేమో నని అనుకున్నారు లేకపోతే ఎవరి సలహా లేకుండా నే ఘడియకి రాధ, మరో ఘంటకి మళ్లీ లక్ష్మిని నిశ్చయిస్తున్నారు వాళ్లలో వాళ్లే!

చూడ్డానికి వచ్చిన మంగమ్మ రమణయ్య అలాగే నిల్చున్నారు చూస్తూ అర్థం కాక. రమణయ్య మనస్సులో మనస్సు లేదు. కాని మళ్లీ సుందరంపంతులు పెళ్లివారితో నవ్వుతూ బాతాఖాని కొడుతూండడం చూసి మళ్లీ తనలో తానే తమాయించుకున్నాడు. రాధని కృష్ణమూర్తి చేసుకోవటం లేదేమో అని.

"ఏంరా, రమణయ్యా రాధని నేన్నె పెళ్లాడుతుందిట్రా, అల్లుడివి అవుతవు యికమీదట. బావని చేసుకోనని చెప్పింది" అన్నాడు రామయ్య నవ్వుతూ. అక్కడున్న వాళ్లలో కొందరు మాత్రం యిదా సంగతి అనుకున్నారు ఆశ్చర్యంగా. రత్నమ్మ కృష్ణమూర్తి మాత్రం వాళ్లకా మాటలు లక్ష్యంలేనట్లు వినివూరుకున్నారు. మనస్సులో మండుతూన్న అవమానం పయికి కప్పిపుచ్చడం కోసం రమణయ్య, మంగమ్మ కూడా అలాగే ఆశ్చర్యపోతూ నిల్చున్నారుయీమాటలు నమ్మలేకపోతూ.

"నిజంగా!" అన్నాడు, కొంతసేపటికి తెలివి తెచ్చుకున్నాక, అప్రయత్నంగా. 'రాధ తననే [illegible], బావ చేసుకుంటాననన్నా [illegible]! అన్న ఆశ్చర్యంతో."

"[illegible], [illegible], ఆ చిన్నకొట్లో వుంది [illegible]?"

రమణయ్య, ప్రశ్నార్థకంగా అటువేపు చూసేసరికి [illegible], [illegible] చిలిపిగా, "అవును" అన్నట్లు తనవేపు చూసి నవ్విన నవ్వు, ఆ గుడ్డి [illegible] కనిపించింది రమణయ్యకి!" ★

Guaranteed Prize to each & every winner irrespective of Collections & No of Winners—Over Rs 10,000

ముగింపు తేది 25-2-1952 ఫలితములు 2-3-52 గెలుపులు 6-3-52.

అంతా సరిగానున్న ప్రతి అన్సరుకు	రు	1,400
ఒక తప్పుతోనున్న ప్రతి అన్సరుకు	రు.	150
రెండు తప్పులతోనున్న ప్రతి అన్సరుకు	రు	20
మూడు తప్పులతోనున్న ప్రతి అన్సరుకు	రు	5

How to win Fill up each dash with one apt letter given in brackets

1. Constant anxiety might make one look this (S, M) —A D
2 Good these are always praised (C, R) A—T S
3 One who is this usually looks meek (L, H) S—Y
4 Divided we are sure to this (L, I) F A—L
5 It is really hard to live without (M P) H O—E
6 Such conduct seldom dignified (D, Y) W I L—
7 A good this is good in sight (N, F) W I—E
8 To—everywhere is not gainsome (B, S) —O W
9 Think twice before you do this (HAT, LOV) — — —E
10 No life without—(R, D, M) A I—
11 Mar a m n (W, F) —O E S
12 This always makes a man inactive (G, L) A—E

ENTRY FEE —Eight annas per Entry. ఒక ఎంట్రీ [illegible] ఎన్ని ఎంట్రీలైనా తెల్లకాగితముపై వ్రాసి పంప[illegible]

అంతా సరిగానున్న ప్రతి అన్సరుకు	రు.	1400
మొదటి రెండువరుసలు సరిగానున్న ప్రతిఅన్సరుకు	రు.	150
మొదటి ఒకవరుస సరిగానున్న ప్రతి అన్సరుకు	రు	20

58

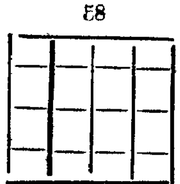

ఇచ్చట చూపిన చదరములో 7 నుండి 22 వరకు (10, 7, 19, 22, 21, 20, 8, 9, 16, 17, 13, 12, 11, 14, 18, 15) గల అంకెలను వాడి నిలువుగాగాని అడ్డముగాగాని ఐ మూలలుగాగాని ఎటుకూడినా మొత్తం 58 (యాభైఎనిమిది) రావలెను ఒకసంఖ్య ఒకసారిమాత్రమే వాడవలెను.

ప్రవేశరుసుము: చదరము [illegible] ఎన్ని చదరములైనా తెల్లకాగితముపై వ్రాసి పంపవచ్చును

నిబంధనలు:— ప్రవేశ [illegible] మనియార్డరు ద్వారాగాని, క్రాస్ చేయని ఇండియన్ పోస్టల్ ఆర్డరు ద్వారాగాని, పంపవలెను. మనియార్డరు రశీదు, లేక పోస్టల్ ఆర్డరు తప్పకుండా ఎంట్రీలతో పంపాలి ప్రతిఎంట్రీ కాగితముపై మీపూర్తి పేరు, పూర్తి అడ్రసు విడివిడి అక్షరములతో వ్రాయవలెను సీలు అన్సరు కావలసినవారు రెండణాలు అదనముగా పంపినచో ది 2-3-52 న పంపబడును సీలు అన్సరు ది 5-3-52 ఆంధ్రవారపత్రికయందు, మా 'కాంటెస్టిగర్' నందు ప్రకటించబడును. పోటీకి సంబంధించిన అన్ని విషయములలోను మా నిర్ణయమే ఖాయమైనది, న్యాయబద్ధమైనది

Noble Trust Co, Samalkot (E. Godavary Dist)

Key Solution of Competition No 4-A —(1) LOSS (2) JOY (3) NEAR (4) SKY (5) NIL (6) BAT (7) WIFE (8) OWL (9) LOSER (10) GILT (11) GAY (12) PLAT. PRIZES, AS PER ANNOUNCEMENT, WILL BE PAID BEFORE 15-2-52 కాంపిటీషను నెం 4-B సీలు అన్సరు:— మొదటివరుస 17, 6, 11, 16, రెండవ వరుస 20, 7, 10, 1[illegible], [illegible] వరుస 8, 19, 14, 9, నాల్గవ వరుస 5, 18, 15, 12

Edited, Printed & Published by S. Sambhu Prasad at the Andhra Patrika Press, 7, Thambu Chetty St., Madras